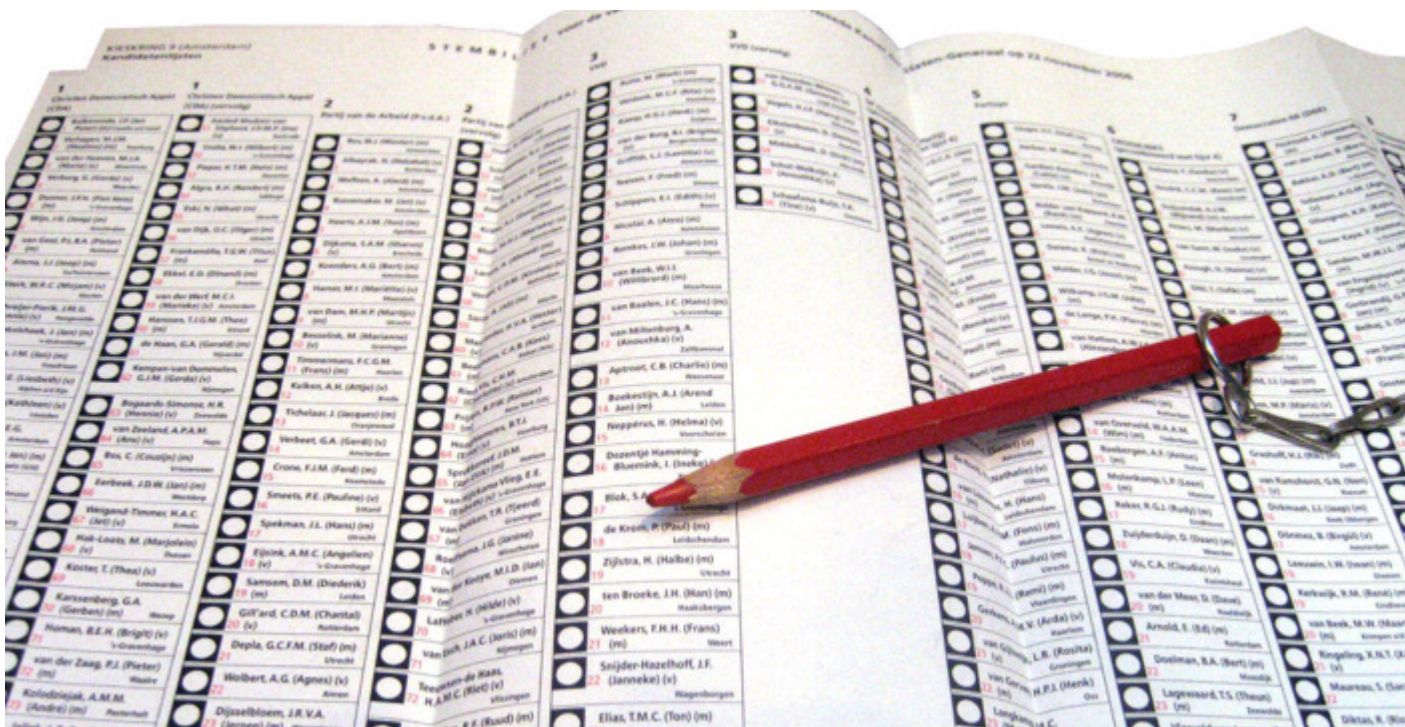

Klimaat en Verkiezingscampagne

Wetenschappers weten genoeg om ongerust te zijn, maar in de jongste verkiezingscampagne zwegen de lijsttrekkers van bijna alle partijen over het klimaat. Dat de mens het klimaat verandert, staat vrijwel vast. Onzekerheid is er vooral over het tempo waarin het klimaat zal veranderen en de regionale spreiding ervan. Het afsmelten van het Noordpoolijs en van de gletsjers, de opwarming van de oceanen. Het gaat allemaal veel sneller dan verwacht.

Hoe komt het dat de politiek zijn kop in het zand steekt en alle crisissignalen stelselmatig negeert? Een van de redenen is

dat de bestaande orde haar belangen in de fossiele energie krachtig verdedigt. Een andere factor is de misvatting dat het oplossen van het klimaatprobleem geld kost in plaats van oplevert. Een mooi voorbeeld hiervan is dat we via een grootscheeps initiatief alle woningen, gebouwen en scholen in tien jaar tijd energieneutraal kunnen maken. Dit kan gerealiseerd worden door energiebesparing en door het duurzaam opwekken van de dan nog benodigde energie. De kosten hiervan worden ruimschoots gecompenseerd door de baten: 50.000 banen per jaar, waardevermeerdering van het duur-

zaam vastgoed. Helaas worden in Nederland mensen, straten, buurten, bedrijven die willen verduurzamen afgeremd in plaats van gestimuleerd. Juist in deze tijd van bezuiniging zou fors geïnvesteerd moeten worden in duurzame vernieuwing. De overheid moet investeren in kansrijke zaken als duurzame bouw, elektrisch vervoer en duurzame chemie. Maar dan moet de politiek wel oog krijgen voor het klimaat.

(Bron: een door ons sterk ingekort artikel van prof. Jan Rotmans in de NRC van 7 juni 2010)

Aan de leden en sponsors

Hierbij ontvangt u via internet of via de post de eerste nieuwsbrief van 2010. Via deze publicatie willen we de leden op de hoogte brengen en houden van actuele ontwikkelingen op het gebied van de hoogwaterbestrijding. We streven er daarbij naar u per onderwerp via korte informatie met soms verwijzing naar meer achtergrondinformatie te informeren.

Dreiging hoogwater blijft

In 2015 moet Ruimte voor de Rivier klaar zijn. Negenendertig ingrijpende maatregelen moeten ervoor zorgen dat Nederland de komende veertig jaar beter is beschermd tegen overstromingen. Maar hoe zit het na 2050?

Programmadirecteur Ruimte voor de Rivier Ingwer de Boer en Deltacommissaris Wim Kuijken kijken vooruit.

Nederland is een deltagebied dat voor een groot deel onder de zeespiegel ligt. Hoogwater kan daarom vergaande gevolgen hebben. Alleen al in het rivierengebied heeft hoogwater gevolgen voor de veiligheid van twee tot vier miljoen Nederlanders. Ingwer de Boer herinnert ons aan de dreigende overstromingen in 1993 en 1995. "Gelukkig hebben we toen door tijdig ingrijpen een enorme ramp weten te voorkomen. Deze hoogwaters hebben ons met de neus op de feiten gedrukt. We moeten actie ondernemen om de hoogwaterveiligheid te vergroten.

De oplossing: Ruimte voor de Rivier. Door de rivieren meer ruimte te geven willen we de waterstand verlagen zodat de kans op een overstroming aanzienlijk vermindert."

Niet acuut maar wel urgent

De recente klimaatdiscussie, de koude winter en warme droge zomer van 2009 hebben een aantal Nederlanders aan het twijfelen gebracht over nut en noodzaak van Ruimte voor de Rivier. De Boer: "Ook al lijkt de hoogwaterproblematiek niet acuut, het is nog steeds urgent. Het zijn immers niet

incidentele koude winters of droge zomers die tellen. We hebben het over de lange termijn." Wim Kuijken deelt die mening. "Wij verwachten dat een maximum hoogwaterafvoer van 16.000 tot 18.000 m³ per seconde bij Lobith in de toekomst zeker tot de mogelijkheden behoort. Dit baseren we op een flink aantal uitgevoerde studies tot nu toe. Veranderingen worden ook al gemeten. Als we kijken naar metingen over de afgelopen eeuw dan zien we dat in Nederland de temperatuur met 1,7 graden is gestegen.

De zeespiegel is ongeveer 20 cm gestegen en de hoogwaterafvoer van de Rijn en de Maas is met zo'n 10 tot 20 procent toegenomen."

Europese samenwerking

Het meeste water dat door de Nederlandse rivieren stroomt, komt uit onze buurlanden. "Ruimte voor de Rivier lost niets op als andere Europese landen geen actie ondernemen", vervolgt De Boer. "Hoogwaterproblematiek stopt namelijk niet aan de grens. Daarom werken we nauw samen met onze buurlanden. Vooral hevige regen en sneeuwval in midden-Duitsland kunnen een plotse flinke waterstandstijging veroorzaken. Ook in Nederland.

Europese maatregelen zijn daarom essentieel. In Duitsland hebben ze een miljard gereserveerd voor hoogwaterveiligheid. De bouw van de eerste spaar-

bekkens, voor wateropslag, is daar al een feit."

Relatie met Delta-Programma

In Nederland zitten we met Ruimte voor de Rivier tot 2050 goed.

Kandidaat Kamerleden willen geen concessies aan waterveiligheid

In een afgeladen Nieuwspoort is een levendig en bij vlagen zeer fel verkiezingsdebat over waterbeheer gevoerd. De uitslag was helder: de aanwezige kandidaat-Kamerleden van CDA, VVD, D66 en ChristenUnie willen geen concessies doen aan waterveiligheid. "Er liggen juist in deze tijden veel kansen voor de watersector om met de handen ineen geslagen onze veiligheid te garanderen en onze kennis en kunde als uniek exportproduct over de grens aan de man te brengen", was de boodschap. (Bron Waterforum 4-6-2010)

Uiterwaardvergraving Millingerwaard

Dit project is een combinatie van een Nader-Uitwerking-Rivieren-Gebied-project (met 6 cm. waterstands daling). Momenteel wordt een voorkeursalternatief uitgewerkt, waarin een geul wordt voorzien die over het terrein van een bedrijf (de Beijer) loopt. Met het bedrijf wordt gesproken over verplaatsing. De planning is dat medio 2010 het voorkeursalternatief wordt vastgesteld. De gunning voor de werkzaamheden wordt begin 2011 voorzien. Volgens de huidige planning zal het veiligheidsniveau met een waterstanddaling van 6 cm. voor eind 2015 zijn opgeleverd.

(Bron: 15de Voortgangsrapportage Programma Ruimte voor de Rivier 10 maart 2010)

Hoogwaterconferentie

Het is nog maar de vraag of de reeds eerder vooruitgeschoven hoogwaterconferentie die om de twee jaar door de provincie Gelderland en Noordrijn-Westfalen werd georganiseerd, nog dit jaar gehouden kan worden. Door de recente verkiezingen in Noordrijn-Westfalen en in Nederland ligt tot er nieuwe regeringen zijn gevormd alles stil. Op de conferentie zullen de nieuwste bevindingen op het gebied van de hoogwaterbestrijding in ons gebied en Noordrijn-Westfalen worden gepresenteerd. In onze laatste nieuwsbrief hebben wij reeds gemeld dat compartimentering van de Ooijpolder door verhoging van de Querdamm en de Kapitteldijk waarschijnlijk niet zal plaats vinden.

Ondanks deze ontwikkelingen organiseerde het Duitse Hoogwaterplatform ofwel de 'Überparteiliche Bürgerinitiative gegen Überflutung der Düffel und angrenzende Gebiete e.V.' op

zondag 6 juni j.l. een geslaagde excursie naar de Querdamm. Om half drie verzamelden zich de rond veertig belangstellenden van beide kanten van de grens op de boerderij de Krinneshof van Franz Janssen, de vice voorzitter van het Duitse Hoogwaterplatform. Na een korte inleiding namen de deelnemers een kijkje bij de nabije Querdamm, waar Franz Janssen goed onderbouwd op de problemen wees die zouden ontstaan als de Querdamm als 'Querriegel' voor de compartimentering zou moeten gaan dienen. Vervolgens bleek dat hij in een stalruimte een tentoonstelling over de waterstaatkundige ontwikkelingen in de polder had ingericht. Als toegift ging het gezelschap daarop naar het Hollands-Duits gemeal. Daarmee werd een grondig voorbereide en instructieve excursie afgerond. Hartelijk dank voor de uitnodiging van onze Duitse burens!

Verhuizing De Beijer

De Beijer Kekerdom is producent en leverancier van zand, grind en steen aan allerlei industrieën in Nederland en daarbuiten. Het bedrijf begon vijftig jaar geleden in de Ooijpolder als zand- en grindwinningbedrijf. Nu zit het alweer 25 jaar in de uiterwaard aan de Waal, in Kekerdom. Vast staat dat het bedrijf over enkele jaren moet verhuizen om ruimte te maken voor de rivier.

De Beijer Kekerdom ligt strategisch aan de Waal. In de voormalige zandwinplaats Kaliwaal meren de vrachtschepen aan om te lossen en te laden. Op de Waal varen steeds grotere schepen die de kleinere rivieren niet kunnen bevaren. Bij De Beijer kan de lading van deze grote schepen gelost worden en in kleinere schepen geladen of opgeslagen worden. Het bedrijf

moet verhuizen omdat ook de Millingerwaard is aangewezen als Ruimte voor de Rivier-gebied om aldus overstromingen te voorkomen. Bovendien moet de natuur hier ook nog meer ruimte krijgen. Als nieuwe vestingplaats was een industrie-eiland aan de Waal in Druten in beeld, maar recent is gebleken dat de kans groot is dat deze plek niet op tijd klaar is voor gebruik. Nu krijgt De Beijer tot eind juni de tijd om aan te geven of ze wil verhuizen naar Dodewaard, naar de plek waar tot eind vorig jaar steenfabriek De Waalwaard actief was

(Bron: Samenvatting van een artikel in Rivierenmagazine 22, winter 2009/2010 en van een artikel in de Gelderlander 17-06-2010)

Veiligheid en natuurontwikkeling gaan hand in hand in de Millingerwaard

Het mes snijdt straks aan twee kanten in de Millingerwaard. De nieuwe inrichting levert vanwege de waterstanddaling niet alleen een bijdrage aan de veiligheid in het gebied, het zorgt ook voor de ontwikkeling van de natuur.

Waterstand blijkt vooruit

“We zitten nu midden in de fase die we planvorming noemen”, zegt projectleider, René Tank van Dienst Landelijk Gebied. “Als alles inderdaad volgens plan verloopt, kan de uitvoerder in 2012 het veld in. Een winter zoals de huidige is wat ons betreft geen probleem. Alleen echte calamiteiten kunnen

tijdens de uitvoering voor uitloop zorgen. Een paar dagen vorstverlet meer of minder hebben geen invloed op de planning. Buiten is het nu nog stil, maar achter de bureaus wordt hard gewerkt om de aanbesteding van de uitvoering rond te krijgen.”

Aan- en afvoerroutes

Spectaculair wordt het in 2012. Dan wordt het een komen en gaan van vrachtwagens en graafmachines.

Tank: “Eerlijk is eerlijk, de bewoners in het gebied zullen daar best wat hinder van ondervinden. Maar we zorgen ervoor dat de uitvoerder alles in het werk stelt om overlast tot een minimum te beperken. We gaan dit zeker nog bespreken met de bewoners die dit treft. We denken onder andere aan duidelijke omleidingen op de aan- en afvoerroutes, maar er zijn wellicht nog meer oplossingen te bedenken. En met een beetje goede wil kunnen omwonenden en recreanten van de nood nog een deugd maken. Tijdens een wandeltocht naar de Theetuin kun je het werk in uitvoering van een afstand bekijken. Daarna kun je onder het genot van een hapje en een drankje weer genieten van de altijd dynamische (natuurlijke) omgeving en met eigen ogen de niet alledaagse werkzaamheden aanschouwen.”

Ecologische voorwaarden

De uiterwaardvergraving leidt niet alleen tot droge voeten binnendijks, ook de natuur krijgt een gezonde impuls. Tank: “Hopelijk leidt de term natuurontwikkeling niet tot misverstanden. Wat er gebeurt, is dat we de juiste ecologische voorwaarden scheppen. Zodat straks de natuur, flora én fauna, haar eigen natuurlijke gang kan gaan.

(Bron: *Waterstand nr.12 Ruimte voor de Rivier, maart 2010*)
Meer informatie: www.ruimtevoorderivier.nl

Wethouders Waalgemeenten maken kennis met WaalWeelde

Op 12, 19, 20 en 21 mei maakten de bestuurders in WaalWeelde vaartochten in de verschillende projectclusters. Doel was kennis maken met elkaar én met de vele aspecten van deze gebiedsontwikkeling en daarover van gedachten te wisselen. Aanleiding voor deze kennismaking was de bestuurswisseling na de gemeenteraadsverkiezingen.

De vaartochten begonnen steeds met een welkomstwoord door gedeputeerde Co Verdaas. Daarna hielden de deelprojectleiders een toelichting op de verschillende WaalWeelde projecten langs de oevers. Natuurlijk was er veel ruimte voor discussie en nadere kennismaking.

Na afloop van elke vaartocht vond aan vaste wal de afsluiting plaats waarbij ook het bedrijfsleven en vertegenwoordigers van belangenorganisaties waren uitgenodigd. Ook hier weer een levendige informatie-uitwisseling tussen de verschillende genodigden.

Oost Oost: eerste WaalWeelde veldles

Op 20 mei werd in dit kader een bezoek gebracht aan de gemeenten Rijnwaarden, Millingen aan de Rijn en Lingewaard. In dit meest oostelijke deel van WaalWeelde, waar de Waal deels Bovenrijn heet, werd de tocht niet per boot, maar per open pont afgelegd. Het weer leende zich er goed voor! Ook hier waren de toelichtingen vanaf het water op de oeverprojecten zeer verhelderend. Voorafgaand ontvingen Co Verdaas en de wethouders 30 schoolkinderen na hun eerste WaalWeelde veldles in de Millingerwaard. Tijdens deze NME veldles, georganiseerd door ARK Nature, leren kinderen de rivier kennen en waarderen. Speciaal voor WaalWeelde doen ze dat met een verbrede blik, én in combinatie met een fietscursus om veilig in het natuurgebied aan te komen. De brandnetels hielden de kinderen niet tegen: ze waren heel enthousiast!

(Bron: *Samenvatting WaalWeelde*)

WaalWeelde:

Zeven thema's en één rode draad

De Waal is een rivier met vele gezichten. Hoe houden we daar in onze aanpak rekening mee? Door 7 thema's met doelstellingen te formuleren, plus een rode draad die deze thema's verbindt. We zetten ze voor u op een rij.

Dankzij de Visie WaalWeelde kan de ontwikkeling van de Waal en haar oevers van start gaan. Alle thema's, alle plannen en alle projecten hebben één ding gemeen: ze moeten ervoor zorgen dat de ruimtelijke kwaliteit van het Waallandschap verbetert. Dat is dus de rode draad: ruimtelijke kwaliteit. Dit 'koepelthema' is de garantie dat alle 7 thema's in één richting (blijven) wijzen. Dit zijn die thema's:

Meer ruimte voor water

Omdat klimaatverandering leidt tot hoger water, moet de Waal meer ruimte krijgen. Daarom stroomlijnen we het rivierbed. Zo nodig verleggen we dijken of leggen we omleidingen (bypasses) aan. En bij de herinrichting van de rivieroever houden we rekening met vaker voorkomende lage waterstanden.

Meer natuur

De uiterwaarden van de Waal behoren tot een landelijk en Europees netwerk van natuurgebieden. Daarom beschermen we de leefgebieden van planten en dieren en breiden we deze uit.

Meer bedrijven die bij water horen

Bij de werkrivier de Waal horen bedrijven. Op de bedrijventerreinen langs de rivier komen die er ook, maar alleen voor zover ze gebonden zijn aan water en in clusters bij elkaar. Sommige bestaande terreinen moeten worden geherstructureerd.

Passende woningen

Sommige gemeenten willen graag woningen bouwen aan of dicht bij de Waal. Op diverse plaatsen zoeken we ruimte voor bijzondere woningen en recreatieve voorzieningen - maar alleen als ze aan strikte voorwaarden voldoen en passen in de omgeving.

Meer toerisme en recreatie

Het prachtige Waalgebied zal vanwege het mooie landschap en verbeterde ontsluiting meer toeristen en recreanten trekken. Die komen er wandelen, struinen, fietsen, skaten. Daarom zorgen we voor meer voorzieningen in het Waalgebied.

Aandacht voor cultuurhistorie

Het Waalgebied kent een rijke cultuurhistorie. De eeuwenlange strijd tegen het water en de economische en militaire benutting van het water maken we zichtbaar en beleefbaar in het landschap

Energie en klimaat

De Waal en haar oevers richten we duurzaam in, zodat het bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Bij alles wat we doen streven we naar een energieneutrale aanpak.

(Bron: Samenvatting Waalweelde)

Burger weet niet wat te doen bij overstroming

ENSCHEDA - Vrijwel niemand weet wat hij moet doen als er een overstroming plaatsvindt. De overheid geeft te weinig informatie over de mogelijke gevolgen en wat mensen moeten doen als het fout gaat. Dat stelt communicatiewetenschapper Teun Terpstra, die vrijdag op dit onderwerp promoveert aan de Universiteit Twente in Enschede. Volgens Terpstra benadrukken bestuurders te veel dat we geen gevaar lopen. De wetenschapper deed onderzoek onder 3.500 Nederlanders die in een 'risicogebied' wonen. Slechts een enkeling is van plan zich op de een of andere manier voor te bereiden op een mogelijke ramp.

(Bron: de Gelderlander maart 2010)

Discussie over waterschappen

De discussie over de positie van de waterschappen dreigt het echte waterwerk te overschaduwen. En dat terwijl in de komende periode mega-programma's op tafel liggen, zoals het Deltaplan van Veerman en de samenwerking in de waterketen. Unie van Waterschappen-voorzitter Peter Glas wil tijdens het Verkiezingsdebat Water helderheid van de Tweede Kamer-waterwoordvoerders. "Terwijl de politiek zich blindstaart op bezuinigingen in het bestuur, hebben wij al concrete plannen met veel grotere besparingen klaarliggen." Ed Nijpels wil dat de politiek nu echt doorpakt: hervorming van het middenbestuur? Graag, maar dan het hele systeem en niet alleen het waterschap als makkelijk slachtoffer, aldus de voorzitter van NLin-

genieurs. Beiden maken zich sterk voor de watersector, maar eerste prioriteit is nu het Deltaprogramma.

De waterschappen hebben de afgelopen jaren alle moeite gedaan om in beeld te komen bij het grote publiek, ook om het bewustzijn over het waterbeheer te vergroten. Maar het effect lijkt bijna averechts. Met name de moeizame verkiezingen hebben weinig goeds gedaan.

Nijpels: "De rechtstreekse verkiezingen van de waterschapsbesturen zijn een regelrechte blunder geweest. En ze waren volstrekt onnodig, want de waterschappen functioneerden prima. Nu zijn de waterschappen gepolitiseerd en zijn ze echt onderdeel van het democratisch bestuur, net als gemeenten en provincies. De opkomst bij de verkiezingen was beroerd laag en daar wordt zwaar aan getild. Daardoor ontstaat de bizarre paradox dat een organisatie die eigenlijk goed werkt, wordt afgekeurd op een lage opkomst. De Tweede Kamer heeft hiervoor gekozen, maar de waterschappen wilden het zelf ook. Goed voor het waterbewustzijn? Ik zie dat niet. De waterschappen functioneerden uitstekend en zorgden ook buiten de schijnwerpers voor veiligheid en schoon water. Een dijkgraaf hoeft toch niet bekend te zijn om voor een stevige dijk te zorgen. Met de rechtstreekse verkiezingen is het Paard van Troje de waterschappen binnengehaald."

Ook Glas spreekt van een tegenstelling, maar is nog steeds principieel voorstander van directe waterschapsverkiezingen: "Ik zie ook een paradox. Doordat wij als waterschappen ons werk zo goed hebben gedaan, voelde de kiezer niet de drang om naar de stembus te gaan. Als de zaken in het honderd lopen, gaan mensen in groten getale stemmen om iets te veranderen. Want het bewustzijn en de belangstelling voor het water en de delta is er zeker bij de Nederlanders, dat blijkt keer op keer. Het is ook onzin om te stellen dat de legitimiteit van de waterschappen zou zijn aangetast, omdat zo weinig mensen hebben gestemd. Er is toch geen kiesplicht! Ik vind directe waterschapsverkiezingen belangrijk: we heffen belastingen en de burger heeft het recht daarover iets te kunnen zeggen. Maar ik zie ook de verkiezingsprogramma's. We moeten dus ook willen nadenken over indirecte verkiezingen."

(Bron: Uit een dubbelinterview met Ed Nijpels en Peter Glas in Waterforum)

De website van het Hoogwaterplatform

Bekijk onze website www.hoogwaterplatform.nl regelmatig, zo mis je niets van de 'hoogwaterontwikkelingen' in en rondom ons gebied. Ook onze Duitse burens van de Bürgerinitiative hebben een nieuwe website geopend:

<http://hochwasserplattform.de>

Indien u dat wenst, kunt u ook zelf informatie naar het Hoogwaterplatform sturen.

Het adres is: info@hoogwaterplatform.nl